

ΝΙΚΟΛ-ΑΝΝΑ ΜΑΝΙΑΤΗ

Πίσω
απ' τον
καρδέφτη

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Πίσω απ' τον καθρέφτη**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Νικόλ-Άννα Μανιάτη
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Μαρία Μπανούση
ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Θεodorής Πιτσιρίκος
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ραλλού Ρουχωτά
ΕΚΤΥΠΩΣΗ: Χαϊδεμένος ΑΒΕΕ
ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: Ηλιόπουλος – Θ. Ροδόπουλος Π. Ο.Ε.

© Νικόλ-Άννα Μανιάτη, 2014
© Φωτογραφιών εξωφύλλου: ftelkon, Ozerina Anna/www.shutterstock.com,
Stephen Mulcahey/Arcangel Images
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2014

Πρώτη έκδοση: Μάρτιος 2014, 10.000 αντίτυπα

ISBN 978-618-01-0504-9

*Τυπώθηκε σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά
και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτίου.*

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευσή του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.
Έδρα: Τατοΐου 121
144 52 Μεταμόρφωση
Βιβλιοπωλείο: Μαυρομιχάλη 1
106 79 Αθήνα
Τηλ.: 2102804800
Telefax: 2102819550
www.psichogios.gr
e-mail: info@psichogios.gr

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.
Head office: 121, Tatoiou Str.
144 52 Metamorfossi, Greece
Bookstore: 1, Mavromichali Str.
106 79 Athens, Greece
Tel.: 2102804800
Telefax: 2102819550
www.psichogios.gr
e-mail: info@psichogios.gr

ΝΙΚΟΛ-ΑΝΝΑ ΜΑΝΙΑΤΗ

*Πίσω
απ' τον
καρδέφτη*

ΑΛΛΑ ΕΡΓΑ ΤΗΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ

Από τις Εκδόσεις ΩΚΕΑΝΙΔΑ κυκλοφορούν:

Και η ελπίδα γύρισε ξανά..., 2005

Η κόρη του φεγγαριού, 2007

Οι μούσες της σιωπής, 2008

Όταν κλαίνε τ' αστέρια, 2009

Το τίμημα, 2010

Από τις Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ κυκλοφορούν:

Κομμένα λουλούδια, 2011

Αόρατος δεσμός, 2012

Ο ύπνος των χιλίων ημερών, 2013

*Στην εγγονούλα μου Ναταλία,
που γέμισε ευτυχία τη ζωή μου.*

*Αφιερωμένο σε όλους εσάς
που ψάχνετε καινούργιους τρόπους σκέψης.*

Αρχές Μαρτίου 2015

Ανοιξε τα μάτια με κόπο και προσπάθησε να καταλάβει πού βρισκόταν. Το κεφάλι του τον πονούσε, τα μηνίγγια του σφυροκοπούσαν και το στόμα του ήταν κατάξερο. Ένωθε τη γλώσσα του πρησμένη, να κολλάει στον ουρανίσκο και πάσκισε να καταπιεί το ανύπαρκτο σάλιο. Τ' αυτιά του βούιζαν και το σώμα του ήταν βαρύ. Με δυσκολία κουνούσε τα μέλη του.

Δεν μπορούσε να θυμηθεί λεπτομέρειες απ' το χθεσινό βράδυ, μόνο ότι η γυναίκα του τον είχε παρακαλέσει να μείνει για δείπνο, να συζητήσουν για θέματα που αφορούσαν και τους δύο και να περάσουν μερικές ήρεμες ώρες μαζί. Είχε ετοιμάσει ένα εξαιρετικό δείπνο και το κρασί είχε επιλεγεί προσεκτικά, σαν να γιόρταζε κάτι που δεν ήθελε ακόμα να του πει τι ήταν. Πόσο να ήπιε άραγε παρασυρμένος απ' τη σπάνια ατμόσφαιρα που κατάφερε η γυναίκα του να δημιουργήσει, κάτι τόσο αντίθετο με τις εντάσεις που επικρατούσαν αρκετό καιρό στο σπίτι τους;

Δε θυμόταν τίποτα. Το κρασί πρέπει να ήταν πολύ δυνατό ή να είχε πιει όλο το μπουκάλι μόνος του. Ησυχία βιά-

ραινει τον χώρο γύρω του, δεν ακουγόταν ο παραμικρός θόρυβος, ούτε καν κόρνες αυτοκινήτων, ή έστω κάποια κίνηση μέσα στο τεράστιο σπίτι τους. Σίγουρα η γυναίκα του θα κοιμόταν κι αυτή. Έπρεπε να σηκωθεί, να κάνει ένα κρύο ντους για να συνέλθει για το συνέδριο γύρω στις έντεκα σήμερα.

Έφερε τα χέρια στο πρόσωπο κι έτριψε τα μάτια του. Το σκοτάδι επέμενε. Μετακινήθηκε με μεγάλη προσπάθεια κι ένιωσε το σκληρό δάπεδο από κάτω του. Τι στην ευχή! Είχε πέσει απ' το κρεβάτι στον ύπνο του, ή μάλλον στο μεθύσι του; Και τι έγινε το πάτωμα με το παχύ χαλί που το κάλυπτε; Σίγουρα είχε παραπιεί χθες βράδυ!

Προσπάθησε ν' ανακαθίσει και στερέωσε τις φτέρνες στο δάπεδο να σπρώξει, κρατώντας με το ένα χέρι το κεφάλι του που βούιζε. Και τότε άκουσε! Ένας ξερός, μεταλλικός θόρυβος σαν μετακίνησε το δεξί του πόδι. Με κόπο το δίπλωσε φέρνοντας το γόνατο ψηλά και ο περιέργος, ανατριχιαστικός θόρυβος ξανακούστηκε. Το σκοτάδι γύρω του επέμενε. Ψαχούλεψε το πόδι απ' το γόνατο και κάτω και πάγωσε! Ένα φαρδύ μεταλλικό βραχιόλι κάλυπτε τον αστράγαλο, ύστερα ψηλάφισε την ατέλειωτη σειρά από χοντρούς κρίκους. Το βραχιόλι φυλάκιζε, χωρίς να σφίγγει, το πόδι του.

Γράπωσε τους κρίκους και άρχισε να τους τραβά προς το μέρος του. Ο θόρυβος που έκαναν στο σκληρό δάπεδο του πάγωσε το αίμα. Η αλυσίδα τέντωσε και την τράβηξε με μανία. Η αντίσταση πόνεσε τις μασχάλες του, μα τον ανάγκασε να συνέλθει και ν' αρχίσει να σκέφτεται. Γιαντζωμένος απ' τη βαριά, χοντρή αλυσίδα, άρχισε να τραβάει αναγκάζοντας το σώμα του να σηκωθεί. Σπιθαμή προς

σπιθαμή την ακολούθησε στα τυφλά, κρατώντας την σφιχτά και πασκίζοντας να βρει την άκρη της. Ήταν στερεωμένη στον τσιμεντένιο τοίχο. Ο χαλκάς που κρεμόταν ήταν χωμένος σε μια βαθιά στρώση τσιμέντου και η κρύα επαφή με την επιφάνειά του τον έκανε να ουρλιάξει από απελπισία και φόβο.

Ιούλιος 2015

Οι καλεσμένοι άρχισαν να καταφάνουν με πολυτελή αυτοκίνητα. Ο ψηλός τοίχος που περιέβαλλε τον τεράστιο κήπο προστάτευε απ' τα περίεργα μάτια την ιδιωτική ζωή των ενοίκων στο αρχοντικό, που υψωνόταν επιβλητικό, φροντισμένο και ανακαινισμένο στο βάθος. Η ομορφιά του κτιρίου τονίζόταν απ' την έκταση που απλωνόταν γύρω του κι έδενε με τα πανύψηλα δέντρα, τα φροντισμένα παρτέρια και τις λιμνούλες με τους τεχνητούς μικρούς καταρράκτες που υπήρχαν, επιμελώς «τυχαία», σε διάφορα σημεία. Η μελέτη του κήπου δεν είχε επηρεάσει στο ελάχιστο την πλούσια φυσική βλάστηση που είχε αναπτυχθεί στο διάστημα των πολλών χρόνων που ήταν στην ιδιοκτησία της οικογένειας. Και οι αλληπάλληλες ανακαινίσεις, συντηρήσεις και προσθήκες απ' τους κληρονόμους ήταν προσεγμένες και σε απόλυτη αρμονία με την κλασική ομορφιά τόσο του οικήματος όσο και των κήπων γύρω του.

Η νεαρή γυναίκα, ντυμένη με μια πανάκριβη τουαλέτα, άψογα και διακριτικά μακιγιαρισμένη, υποδεχόταν τους καλεσμένους της μ' ένα λαμπερό χαμόγελο. Απόψε είχε κάθε λόγο να γιορτάζει. Μετά από έξι χρόνια απουσίας

απ' την έντονη κοινωνική δραστηριότητα, ήταν η πρώτη φορά που επιχειρούσε να επανέλθει στους ρυθμούς της ζωής που εγκατέλειψε χρόνια πριν.

Η τεράστια και πολυτελής ιδιοκτησία στην Πολιτεία ανήκε στην οικογένεια Νέβα εδώ και τέσσερις γενιές. Οι αλλαγές και οι προσθήκες συμβάδιζαν με τις ανάγκες του κάθε κληρονόμου. Εδώ και δεκατρία χρόνια η πέμπτη κατά σειρά κληρονόμος, η Μαριλένα Νέβα-Γαβριελάτου, τη χρησιμοποιούσε για δεξιώσεις και φιλοξενούσε φίλους απ' το εξωτερικό για τις γιορτές, μια που οι επιχειρήσεις της οικογένειας απαιτούσαν να βρίσκονται αυτή και ο σύζυγός της πολύ κοντά στα γραφεία τους. Το μεγάλο διαμέρισμα στο Κολωνάκι εξυπηρετούσε ως μόνιμη κατοικία και δραπέτευαν πια μόνο κάποια Σαββατοκύριακα στην Πολιτεία.

Όμως αυτό μέχρι πριν από έξι χρόνια. Τότε που η τρίτη αποβολή της Μαριλένας, που σήμανε και το τέλος των ελπίδων ν' αποκτήσει στο μέλλον ένα παιδί, την έριξε σε βαθιά κατάθλιψη και αποσύρθηκε μόνιμα στο πατρικό της στην Πολιτεία. Η αποκλειστική διαχείριση των επιχειρήσεων, οι αποφάσεις και η επιτυχημένη πορεία τους εξαρτιόταν τώρα αποκλειστικά απ' τον αγαπημένο της άντρα, που ήταν και ο γενικός διευθυντής αφότου πέθανε ο πατέρας της, έναν χρόνο μετά την κατάρρευση της ίδιας. Η Μαριλένα απλά υπέγραφε ό,τι της υποδείκνυε το βράδυ που γύριζε απ' το γραφείο, αδιάφορη πια για όσα συνέβαιναν στις επιχειρήσεις, χωρίς ενδιαφέρον να πρωτοστατεί και να επιβλέπει, όπως έκανε πάντα και χωρίς να ελέγχει ή να ρωτάει τι ακριβώς υπέγραφε. Είχε τυφλή εμπιστοσύνη στον άντρα που αγάπησε και παντρεύτηκε.

Αποδείχτηκε η καταστροφή της.

Είκοσι επτά χρόνια πριν

Το αρχοντικό ήταν παράξενα σιωπηλό, αν και κατάνεστο από κόσμο. Άνθρωποι κάθονταν αμίλητοι ή σιγομουρμούριζαν μεταξύ τους, άλλοι περιφέρονταν αμήχανοι και πολλοί κοίταζαν σκεφτικοί απ' τα μεγάλα παράθυρα τον κήπο που απλωνόταν ολάνθιστος μπροστά τους. Το γέλιο έλειπε απ' τη λυπηρή αυτή συγκέντρωση και τα σχόλια για το τραγικό συμβάν γίνονταν ψιθυριστά και συγκαλυμμένα. Η τραγική φιγούρα του οικοδεσπότη, σωριασμένου σε μια πολυθρόνα, με τα χέρια αφημένα άτονα στο πλάι, το κεφάλι σκυφτό, με τον πόνο χαραγμένο στο πρόσωπο, δεν ενθάρρυνε κανέναν να τον πλησιάσει περισσότερο απ' όσο απαιτούσε η περίπτωση. Μουρμούριζε άτονα ένα αδύναμο «ευχαριστώ» ή κουνούσε το κεφάλι αδιόρατα σε όποιον τον πλησίαζε εκφράζοντας τα συλλυπητήριά του και χανόταν πάλι στον πόνο.

Η πιστή οικονόμος της οικογένειας, τσακισμένη κι αυτή απ' το αναπάντεχο τραγικό γεγονός, προσπαθώντας να κρύψει τα δάκρυά της, παρακολουθούσε το προσωπικό που περιφερόταν αμίλητο, προσφέροντας τον καθιερωμένο καφέ ή ποτό στους παρευρισκόμενους. Κάποια στιγμή

το μάτι της έπιασε τη μικρή φιγούρα που προσπαθούσε να κατέβει αθόρυβα την εσωτερική μαρμάρινη σκάλα και να τρυπώσει στη μεγάλη σάλα και χωρίς καθυστέρηση γύρισε την πλάτη αφήνοντας το πόστο της και πλησίασε το κορίτσι.

«Μαριλένα μου, δεν πρέπει να είσαι εδώ, γλυκιά μου. Πάμε μαζί πάνω».

«Θέλω να είμαι με τον μπαμπά. Γιατί να μην είμαι μαζί του;»

«Γιατί πρέπει να δεχτεί όλους αυτούς πρώτα. Εσένα δεν είναι η θέση σου εδώ. Όταν φύγουν, θα μπορέσεις να του μιλήσεις, θα σε χρειαστεί τότε».

«Σίγουρα; Μου το υπόσχεσαι, Ασπασία;»

«Σίγουρα, θησαυρέ μου, ξέρω εγώ».

«Τι έπαθε η μαμά, Ασπασία; Κανείς δε μου λέει. Πώς πέθανε; Γιατί πέθανε;»

«Θα σου πει ο πατέρας σου, κορίτσι μου. Κανένας άλλος δεν ξέρει όπως αυτός. Και μην ακούσεις κανέναν απ' το προσωπικό, ο καθένας βάζει και τη δική του άποψη. Περιμένε όταν θα φύγουν και θα έχεις την ευκαιρία να μιλήσεις με τον πατέρα σου και να μάθεις αυτό που θέλεις».

«Μα... αργούν και ο μπαμπάς φαίνεται πολύ κουρασμένος. Με χρειάζεται».

«Δε θ' αργήσουν πολύ ακόμα, άρχισαν κιόλας ν' αποχωρούν μερικοί».

«Γιατί να μην πάω δίπλα του τώρα;»

«Γιατί σαν σε δουν, η περιέργεια θα τους καθυστερήσει περισσότερο».

«Μα εγώ... δεν ξέρω τι να τους πω».

«Δε θα σου μιλήσουν, Μαριλένα, θα σε παρακολουθούν. Είναι η ανθρώπινη φύση. Πάμε πάνω».

Η τριανταεπτάχρονη γυναίκα έκανε νόημα σε μια πολύ νεότερή της, που την πλησίασε σιωπηλή.

«Κατερίνα, αρχίστε να μαζεύετε διακριτικά τα φλιτζάνια και τα ποτήρια. Θα καταλάβουν ότι πρέπει σιγά σιγά να φύγουν. Ανεβαίνω λίγο με τη μικρή».

Η Ασπασία κάθισε αρκετά με τη Μαριλένα, μα όταν κατέβηκε, αρκετός κόσμος ακόμα περιφερόταν στο σαλόνι σιγομουρμουρίζοντας. Τους κοίταξε χωρίς να δείξει τη δυσαρέσκειά της, θαυμάζοντας την ανθρώπινη επιμονή ν' απολαμβάνει τον πόνο του άλλου. Έριξε μια εξεταστική ματιά στο αφεντικό της, που παρέμενε στην ίδια παραδομένη στάση, αμέτοχος σε ό,τι συνέβαινε γύρω του, και ισιώνοντας τις πλάτες αποφασιστικά προχώρησε και άρχισε να μισοκλείνει τις κουρτίνες στα τεράστια παράθυρα, εμποδίζοντας τις ακτίνες του ήλιου που είχε κατέβει αρκετά και γλιστρούσε μέσα στον χώρο, προσπαθώντας χωρίς επιτυχία ν' ανεβάσει το ηθικό των ανθρώπων. Η κίνησή της έδειξε καθαρά πως η ώρα είχε περάσει και ξαφνικά οι παρευρισκόμενοι άρχισαν ν' αποχωρούν.

Ύστερα από λίγο η Ασπασία στάθηκε μπροστά απ' την πολυθρόνα του αφεντικού της και του μίλησε αποφασιστικά. «Κύριε Νέβα, το δωμάτιό σας είναι έτοιμο, έχουν φύγει όλοι, πρέπει ν' αποσυρθείτε και να ηρεμήσετε».

Την κοίταξε απορημένος, μα δεν έκανε καμιά κίνηση να σηκωθεί. Η Ασπασία επέμεινε.

«Χρειάζεστε ηρεμία και ξεκούραση. Ήταν μια πολύ φορτωμένη μέρα».

«Ηρεμία, Ασπασία; Πώς να ηρεμήσει η ψυχή;»

«Θα το 'θελε και η ίδια, κύριε Πέτρο, να τη σκέφτεστε με αγάπη, όχι με πόνο».

Δε μίλησε. Σηκώθηκε με κόπο και κατευθύνθηκε προς τη σκάλα. Άρπαξε σφιχτά την κουπαστή και άρχισε ν' ανεβαίνει σέρνοντας βαριά τα πόδια, χωρίς δύναμη να τα ανασηκώσει. Τον κοίταζε υποφέροντας και η ίδια με τον σπαραγμό του, μα δεν πλησίασε να τον βοηθήσει, δε θα το ήθελε ο ίδιος. Ήταν πολύ περήφανος.

«Η Μαριλένα ήθελε να σας μιλήσει, κύριε. Θέλει να μάθει πώς έγινε».

«Δεν το αντέχω τώρα, Ασπασία. Αύριο! Αύριο θα της μιλήσω».

«Θέλετε να σας φέρω κάτι;»

«Τίποτα. Αυτό που θα ήθελα δεν μπορεί κανείς να μου το δώσει».

Η Ασπασία κούνησε με λύπη το κεφάλι κι έκανε μεταβολή. Το μεγάλο σαλόνι έπρεπε να τακτοποιηθεί, να καθαριστεί και τα πάντα να μπουν στη θέση τους. Η ζωή έπρεπε να συνεχιστεί στο αρχοντικό με τους ίδιους ρυθμούς, για χάρη όσων απέμειναν, σαν να μην είχε φύγει η κυρά της. Το τι θα έφερνε η επόμενη μέρα ήταν στο χέρι του αφεντικού της, τώρα όμως αυτή και το υπόλοιπο προσωπικό όφειλαν να κρατήσουν τη ρουτίνα του αρχοντικού όπως είχαν μάθει και συνηθίσει.

Ο Πέτρος Νέβας γνώρισε την Αλίκη Χρυσανθοπούλου το 1971, όταν το κοσμοπολίτικο περιοδικό στο οποίο εργαζόταν ως ανερχόμενη δημοσιογράφος της ανέθεσε τη συνέντευξη με τον πάμπλουτο, γοητευτικό και... εργένη επιχειρηματία. Ο τριανταεξάχρονος άντρας γοητεύτηκε από την όμορφη, φιλόδοξη εικοσιπεντάχρονη νέα γυναίκα και

η συνέντευξη επεκτάθηκε σε προσωπικές εξομολογήσεις, συναντήσεις εκτός προγράμματος, εξόδους και τελικά ραντεβού. Μέσα σε πέντε μήνες απ' τη γνωριμία τους η Αλίκη παραμέρισε τις φιλοδοξίες της και ο Πέτρος αποφάσισε πως ο τίτλος του πολύφερνου εργένη πολύ σύντομα δε θα τον αντιπροσώπευε. Ο γάμος τους αποτέλεσε κοσμικό γεγονός που ζωντάνεψε το αρχοντικό και προσέελκυσε πολλές προσωπικότητες, μέσα στα πλαίσια που επέτρεπε η πολιτική κατάσταση, και την αποκλειστικότητα φυσικά την είχε διεκδικήσει το περιοδικό όπου η νεαρή νύφη εργαζόταν μέχρι την ανακοίνωση του ευτυχούς γεγονότος.

Η Αλίκη γλίστρησε με ευκολία στον ρόλο της συζύγου ενός άντρα με έντονη κοινωνική ζωή. Ήταν όμορφη, μορφωμένη, γνώριζε τις συνήθειες και απαιτήσεις του ρόλου που είχε αναλάβει απ' τη δουλειά της και ανταποκρίθηκε με άνεση στις υποχρεώσεις της καινούργιας της ζωής. Η αγάπη που τους έδενε ήταν το τονωτικό για ν' αντεπεξέρχεται πολλές φορές σε ανιαρά δείπνα και πολύωρες κοσμικές συγκεντρώσεις. Για τέσσερα χρόνια έζησαν μέσα στον φρενήρη ρυθμό της ζωής τους, μα όταν η Αλίκη έμεινε έγκυος, περιόρισαν σε μεγάλο βαθμό τις κοινωνικές εξόδους. Και ο Πέτρος, που τη λάτρευε, δεν έβρισκε πια ικανοποίηση σε πολλές απ' τις ανούσιες υποχρεώσεις και αρνιόταν να παραστεί χωρίς τη συντροφιά της.

Όταν γεννήθηκε η Μαριλένα, η Αλίκη αφοσιώθηκε ολοκληρωτικά στο παιδί της και για δύο ολόκληρα χρόνια το ζευγάρι είχε σχεδόν χαθεί απ' τις κοσμικές στήλες. Και ύστερα δειλά δειλά επανέκαμψαν, προσαρμόζοντας όμως τις εξόδους με το ωράριο του παιδιού. Η Αλίκη επέμενε να φροντίζει η ίδια τη μικρή τα βράδια, κάνοντάς

της το μπάνιο της, παίζοντας μαζί της και διαβάζοντάς της παραμύθια μέχρι να κοιμηθεί. Ήταν μια ασχολία που δεν ήθελε με τίποτα να παραχωρήσει σε κανέναν άλλον. Ούτε ακόμα και στην Ασπασία, που λάτρευε το κοριτσάκι και το φρόντιζε τις υπόλοιπες ώρες.

Ο Μενέλαος και η Μερόπη Νέβα, οι γονείς του Πέτρου, είχαν παραμείνει στο αρχοντικό της Πολιτείας μαζί με το ζευγάρι για μερικά χρόνια, αφού η πολιτική κατάσταση δεν ευνοούσε μετακινήσεις και αδικαιολόγητα έξοδα. Το 1974, με την ανατροπή του χουντικού καθεστώτος, αποφάσισαν πως έπρεπε ν' αφήσουν το αντρόγυνο να ζήσει με τους δικούς του ρυθμούς και τον δικό του τρόπο ζωής πια. Έμεινε όμως έγκυος η Αλίκη και καθυστέρησαν την αναχώρησή τους λόγω της λαχτάρας του εγγονιού που περίμεναν. Άλλωστε το εξοχικό τους στη Ραφήνα ήταν έτοιμο για μόνιμη εγκατάσταση από καιρό και τους περίμενε.

Τον πρώτο χρόνο η Μερόπη απόλαυσε την εγγονή της όσο μπορούσε και όσο η αφοσίωση της Αλίκης της άφηνε περιθώρια. Η νεαρή γυναίκα ήταν απόλυτα δοσμένη στο παιδί της και αρνιόταν να συνοδεύσει τον Πέτρο στα πολλαπλά ταξίδια του για να επεκτείνει και πάλι τις επιχειρήσεις της οικογένειας μετά την κάμψη που υπέστησαν κατά την επταετία. Και ο Μενέλαος συμβούλευε τον γιο του και τον στήριζε με τις δικές του πολύτιμες εμπειρίες, γνωριμίες και γνώσεις. Όταν η Μαριλένα έγινε τριών και η Αλίκη άρχισε δειλά να δέχεται κοινωνικές προσκλήσεις, η Μερόπη κατάλαβε πως δεν μπορούσε ν' αναβάλει άλλο την αναχώρησή τους απ' το αρχοντικό, που υπήρξε το σπίτι τους γενιές τώρα.

Αποσύρθηκαν στη Ραφήνα και άφησαν το πεδίο ελεύ-

θερο. Ήταν πια εξήντα οκτώ ετών και ο Μενέλαος στα εβδομήντα έξι του είχε περάσει κατά πολύ την ευκαιρία να ηρεμήσει ως συνταξιούχος. Η Ασπασία που λάτρευε τα αφεντικά της ήταν πρόθυμη να τους ακολουθήσει αν της το ζητούσαν, η Μερόπη όμως ήξερε πως η κοπέλα που χρόνια πριν είχαν πάρει υπό την προστασία τους αγαπούσε με την ίδια αφοσίωση τον γιο τους και τη γυναίκα του. Και λάτρευε την εγγονή τους.

Έζησαν τέσσερα ήρεμα χρόνια, όταν ένα βράδυ με παρέα συνομήλικών τους, ο Μενέλαος έγειρε ξαφνικά μπροστά κι έμεινε ακίνητος. Το εγκεφαλικό τον βρήκε απροετοίμαστο και ξέγνοιαστο. Η Μερόπη κατέρρευσε και ο Πέτρος –παρ’ όλες τις αντιρρήσεις της– την έφερε πίσω στο αρχοντικό και προσπάθησε ν’ απαλύνει τον πόνο της με την παρουσία γύρω της αγαπημένων προσώπων, ειδικά της εγγονής της. Η Ασπασία αφοσιώθηκε κυριολεκτικά στην περιποίησή της και της κρατούσε συντροφιά με τη Μαριλένα, πασκίζοντας να διώξει οδυνηρές σκέψεις με κουβέντα και παιχνίδι με το παιδί. Η Μερόπη απολάμβανε αυτές τις ώρες, μα τα βράδια, μόνη της στο κρεβάτι, ο πόνος γυρνούσε έντονος και η καρδιά της βάραινε.

«Ασπασία, υποσχέσου πως θα φροντίζεις την εγγονή μου πάντα», της είπε κάποιο πρωί μετά από μήνες. «Ορκίσου πως θα σταθείς δίπλα της ό,τι και να φέρει ο χρόνος».

«Το ξέρετε, κυρία, την αγαπώ σαν δικό μου παιδί. Ο Θεός δε θέλησε ν’ αποκτήσουμε παιδιά με τον Ηλία. Και τον κύριο Πέτρο τον αγαπώ και τον εκτιμώ όσο κι εσάς. Μόνο αν με διώξουν θα φύγω».

«Αυτό δε θα γίνει ποτέ, Ασπασία. Ο Πέτρος και η Αλίκη βασιζονται σ’ εσένα. Εσύ κρατάς αυτό το σπίτι. Η Μαρι-

λένα είναι δεμένη μαζί σου, όσο και αν λατρεύει τους γονείς της. Μα ο χρόνος είναι ύπουλος, ποτέ δεν ξέρεις τι φέρνει πίσω του. Αν ποτέ σε χρειαστεί, μην την εγκαταλείψεις, όπου και να βρίσκεσαι».

«Σας τ' ορκίζομαι, κυρία. Μα δε χρειάζεται, θα το έκανα και χωρίς υπόσχεση. Μην τα σκέφτεστε τώρα αυτά γιατί πάω να φέρω το παιδί πριν φύγει για το σχολείο».

Λίγους μήνες μετά, έναν χρόνο απ' τον θάνατο του Μελέλαου, η Μερόπη τον ακολούθησε στον τάφο από ανακοπή καρδιάς. Η εγγονή της ήταν οκτώ χρόνων.

Η Ασπασία είχε έρθει στο αρχοντικό των Νέβα από δεκαπέντε χρόνων κορίτσι, το καλοκαίρι του '60. Οι γονείς του Πέτρου, ο Μελέλαος και η Μερόπη, είχαν πάει τότε, μια που ο γιος τους υπηρετούσε ακόμα στο στρατό μετά τις σπουδές του, μια εκδρομή με το αυτοκίνητο και στην επιστροφή, παρασυρμένοι απ' την ομορφιά του τοπίου γύρω τους, βγήκαν απ' τον κεντρικό δρόμο θέλοντας να κάνουν μια στάση στο χωριό που έβλεπαν να ξεπροβάλλει στο βάθος και χάθηκαν μέσα στα στενά χωμάτινα μονοπάτια ανάμεσα στους αμπελώνες. Δεν μπορούσαν να βρουν έναν δρόμο αρκετά πλατύ ανάμεσα στις διακλαδώσεις που ξετυλίγονταν μπροστά τους και που εμφανώς μόνο τρακτέρ περνούσαν. Χώρος για να στρίψει το μεγάλο αυτοκίνητο δεν υπήρχε χωρίς να πέσει πάνω στα χοντρά κλίματα που ξεχειλίζουν απ' τα γεμάτα με λακκούβες μονοπάτια και προσπαθώντας με την όπισθεν να βγουν απ' τον λαβύρινθο που βρέθηκαν, κατέληξαν σε χωράφια σπαρμένα με λαχανικά.

Τα βαθιά χαντάκια στην άκρη του στενού χωματόδρομου εμπόδιζαν και πάλι τη μανούβρα για να γυρίσει το αυτοκί-

νητο. Γύρω τους δεν έβλεπαν ψυχή. Το απόγευμα είχε προχωρήσει για καλά και σε δυο ώρες ο ήλιος θα χανόταν. Είχαν χαθεί σε άγνωστη περιοχή και δεν μπορούσαν να βρουν διέξοδο ενώ το χωριό βρισκόταν μισό χιλιόμετρο μακριά τους.

Και τότε είδαν μια φιγούρα μέσα σ' ένα απ' τα χωράφια που έκοβε καρπούς απ' το μποστάνι γεμίζοντας το καλάθι δίπλα. Βάρεσαν την κόρνα και η φιγούρα τεντώθηκε, γύρισε προς το μέρος τους και κούνησε το χέρι σε χαιρετισμό. Της έκαναν νόημα και άρχισε να πλησιάζει αποφεύγοντας με ευλυγισία τα χαντάκια ποτίσματος και σέρνοντας το καλάθι. Σαν έφτασε αρκετά κοντά είδαν πως ήταν ένα νεαρό κορίτσι. Για να μην την τρομάξουν, ανέλαβε η Μερόπη να της μιλήσει.

«Έχουμε χαθεί. Ψάχνουμε δρόμο για να βγούμε στον κεντρικό, για Αθήνα πάμε. Ξέρεις από πού να βγούμε;»

«Είναι πολύ πίσω. Έχετε ξεκόψει πολύ. Καλύτερα είναι να μπειτε στο χωριό. Από κει θα είναι πιο εύκολο και δε θα χαθείτε».

«Και στο χωριό πώς πάμε;» επενέβη ο Μενέλαος, που δεν έβλεπε πουθενά άνοιγμα στο μονοπάτι για να στρίψει το αυτοκίνητο.

Το κορίτσι κοίταξε για πρώτη φορά το σκονισμένο αυτοκίνητο και χωρίς να δείξει κανένα φόβο αποκρίθηκε στον Μενέλαο. «Όπως πάτε, μπροστά δε βγάζει πουθενά, οδηγεί στους αμπελώνες. Πρέπει να γυρίσετε πίσω, κάπου προς αυτή τη μεριά έχει ένα άνοιγμα που περνάει το τρακτέρ, εκεί θα γυρίσετε το αμάξι».

«Και μετά; Ποια κατεύθυνση να πάρουμε;»

Το κορίτσι τους κοίταξε λίγο, έριξε μια ματιά στον ουρανό και μίλησε με τόλμη. «Αν θέλετε, θα σας δείξω. Κο-

ντεύω να τελειώσω έτσι κι αλλιώς. Μια μέρα αν φύγω νωριότερα, δε θα γίνει και μεγάλη ζημιά».

Τους άπλωσε το καλάθι και ο Μενέλαος το έπιασε και το ακούμπησε κάτω. Στράφηκε να δώσει το χέρι του στη μικρή να τη βοηθήσει να περάσει το βαθύ χαντάκι, αλλά αυτή μ' ένα σάλτο βρέθηκε κιόλας δίπλα τους.

«Ακολουθήστε με», τους είπε πιάνοντας το καλάθι της και άρχισε να προχωρά.

«Στάσου, μικρή. Μπες μέσα να σε πάμε εμείς. Δεν μπορεί να πηγαίνεις μπροστά με τα πόδια και ν' ακολουθούμε με το αυτοκίνητο εμείς, και μάλιστα με την όπισθεν».

Η κοπελίτσα τους κοίταξε, έριξε μια ματιά στα σκοτισμένα παπούτσια της και τους ρώτησε με φυσικότητα: «Μα... δε σας πειράζει που θα βρομίσω το αμάξι; Τα παπούτσια μου είναι γεμάτα λάσπες».

Οι δυο άνθρωποι κοιτάχτηκαν ξαφνιασμένοι κι έβαλαν μετά τα γέλια. Δεν τους πήρε πολλή ώρα να βρεθούν στο χωριό με τις οδηγίες που τους έδωσε η μικρή, που φαινόταν ότι γνώριζε πολύ καλά το κάθε μονοπάτι και κάθε χωράφι που περνούσαν. Στη διαδρομή έμαθαν πως την έλεγαν Ασπασία, ήταν δεκαπέντε χρόνων και η πρώτη από άλλα τέσσερα κορίτσια και δύο μεγαλύτερά της αγόρια.

«Πας σχολείο, Ασπασία;» τη ρώτησε η Μερόπη.

«Τέλειωσα το δημοτικό. Από τότε δουλεύω για να βοηθήσω στο σπίτι».

«Τι δουλειά δηλαδή;»

«Στα χωράφια, στα αμπέλια, ανάλογα με την εποχή και το αφεντικό».

«Στο χωράφι που ήσουν τώρα δούλευες δηλαδή; Θα σε βάλουμε σε φασαρίες επειδή έφυγες;»

«Μπα! Εκείνο το χωραφάκι είναι δικό μας. Το μόνο που έχει ο πατέρας μου, μαζί κι ένα αμπέλι. Ήρθα να μαζέψω κολοκύθια και αγγούρια για τη μάνα μου και να ποτίσω».

«Σ' αρέσει η ζωή εδώ στο χωριό σου;»

«Δεν είναι κι άσχημη, όμως δεν έχω κι επιλογές».

«Δε θα ήθελες να πας γυμνάσιο; Να βρεις μια καλύτερη δουλειά;»

«Θα ήθελα, μα δε γίνεται. Πρέπει να βοηθήσω. Γυμνάσιο δεν έχει το χωριό, έπρεπε να πηγαίνω στο διπλανό. Χαμένες ώρες, χαμένα μεροκάματα».

«Και τι σκέφτεσαι να κάνεις στο μέλλον; Θα περάσεις τη ζωή σου στα χωράφια δουλεύοντας για άλλους;» η Μερόπη μετάνιωσε μόλις ξεστόμισε την ερώτηση, μα η μικρή ανασήκωσε τους ώμους και απάντησε με φυσικότητα.

«Ό,τι κάνουν όλες. Σε δυο τρία χρόνια θα με προξενέψουν και θα δουλεύω για τον άντρα μου. Ίσως κιόλας να έχει και μια μικρή περιουσία και να βοηθήσω και τους δικούς μου».

Το ζευγάρι αντάλλαξε μια γρήγορη ματιά. Όσα άκουγαν ήταν εντελώς ξένα με το πώς είχαν μεγαλώσει οι ίδιοι. Τους σόκαραν και τους έκαναν να καταλάβουν πόσο περίπλοκη και δύσκολη είναι η ζωή για τον περισσότερο κόσμο και μάλιστα για αρκετούς που ζούσαν έξω απ' τις μεγάλες πόλεις. Δεν ήταν όλοι οι χωρικοί κτηματίες ούτε απολάμβαναν απλά τη φυσική ζωή. Πάλευαν με τη γη, πάλευαν με τη ζωή, πάλευαν για επιβίωση. Για πολλούς απ' αυτούς που δεν είχαν κτηματική περιουσία η ύπαρξή τους ήταν μια συνεχής πάλη, τίποτα δεν ήταν δεδομένο. Και ανάλογα κατεύθυναν και τις προσδοκίες τους, σε απλά, καθημερινά όνειρα.

«Τί λες;» ψιθύρισε η Μερόπη. «Σκέφτεσαι αυτό που σκέφτομαι κι εγώ;»

«Είναι λεπτό το θέμα», απάντησε στον ίδιο τόνο ο Μενέλαος.

«Μπορούμε απλά να ρωτήσουμε, πού ξέρεις;»

«Μπαίνουμε στο χωριό. Ελάτε πρώτα απ' το σπίτι μας, να πιείτε ένα νερό και να σας εξηγήσει καλύτερα ο πατέρας μου για το πώς θα βγείτε στη δημοσιά», πετάχτηκε η Ασπασία διακόπτοντάς τους.

«Πώς λέγεται το χωριό σου, Ασπασία;» ρώτησε κάπως καθυστερημένα ο Μενέλαος.

«Ψάρι Μεσσηνίας. Δεν είναι μεγάλο και πολλοί κάτοικοι έχουν φύγει για Αθήνα. Άλλοι για Αυστραλία ή Αμερική, δεν είναι και πολύ εύκολη η ζωή άμα δεν έχεις βιος».

«Ο πατέρας σου πώς τα βγάζει πέρα;»

«Ξενοδουλεύουμε όλοι. Τα δυο μεγαλύτερα αδέρφια μου δε βρίσκουν εύκολα τελευταία κανέναν να τους πάρει στη δούλεψή του. Λογαριάζουν κι αυτοί να πάνε στην Αυστραλία, στον αδελφό του πατέρα μας».

«Πόσο είναι ο μεγαλύτερος;»

«Έκλεισε τα δεκαοχτώ πριν από δυο μήνες και περιμένει το χαρτί για να πάει στον στρατό. Εδώ μένω, θα περάσετε να πιείτε κάτι και να σας κατατοπίσει ο πατέρας μου;»

Το αντρόγυνο κατέβηκε κάπως διστακτικά απ' το αυτοκίνητο, που είχε τραβήξει την προσοχή των γειτόνων και την περιέργεια της οικογένειας.

Έμειναν δυο ώρες και όταν άρχισε το φως να ξεθωριάζει, ξεκίνησαν πάλι με δυο επιβάτες, τον πατέρα της Ασπασίας που προθυμοποιήθηκε να τους δείξει τη συντομότερη έξοδο απ' το χωριό και τον δρόμο για Αθήνα και την ίδια μ' έναν μικρό μπόγο στα πόδια της. Από κείνη τη μέρα η μικρή άλλαξε ζωή. Οι γονείς της συμφώνησαν μετά από

λίγους δισταγμούς και πολλές διαπραγματεύσεις για τον τρόπο και το ποσό πληρωμής να την αφήσουν να δουλέψει ως υπηρέτρια στο σπίτι του αντρόγυνου, που εμφανίστηκε στην πόρτα τους σαν από μηχανής θεός. Τα έβγαζαν πολύ δύσκολα πέρα κι ένα εισόδημα χωρίς να ταΐζουν άλλο ένα στόμα ήταν ευπρόσδεκτο.

Το ότι είχαν συναντήσει και μιλήσει οι ίδιοι με το αντρόγυνο ήταν πολύ θετικό για τους γονείς της Ασπασίας, που ήξεραν πολύ καλά ότι πολλές οικογένειες έστελναν τα κορίτσια τους στην Αθήνα για παραδουλεύτρες χωρίς να έχουν ιδέα σε τι σπίτι θα κατέληγαν, αφού τις περισσότερες φορές μεσολαβούσε κάποιος γνωστός ή μακρινός συγγενής που έμενε στην πρωτεύουσα. Το ότι κράτησε σε μάρκος η διαπραγμάτευση ήταν γιατί διαπίστωσαν την οικονομική κατάσταση του αντρόγυνου και προσπάθησαν να επωφεληθούν. Όμως ο Μενέλαος ήταν αμετακίνητος στην απόφασή του και αυτό γιατί ήθελε να προστατεύσει μελλοντικά τη μικρή, που απ' τη στιγμή που θα κατέληγαν σε συμφωνία με τον πατέρα της, θα ξεριζωνόταν απ' το χωριό της και θα άλλαζε ολοκληρωτικά η ζωή της.

Κατέληξαν στο να καταθέτει στο Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο, στ' όνομα του πατέρα, τον μισθό της, αλλά μόνο μέχρι να κλείσει τα δεκαοχτώ. Από κει και μετά ο Μενέλαος επέμενε πως ως ενήλικο άτομο θα πλήρωνε την ίδια και ας αποφάσιζε αυτή τι θα έκανε. Ο πατέρας στο τέλος αναγκάστηκε να υποχωρήσει, αφού ο μηνιαίος μισθός της μικρής ήταν μεγαλύτερος απ' το συνηθισμένο και απ' όσα ήξερε ότι έπαιρναν άλλα κορίτσια απ' τα γειτονικά χωριά που βρέθηκαν στην ίδια θέση. Η Ασπασία θα έπαιρνε τετρακόσιες ολόκληρες δραχμές τον μήνα!

Την αντιμετώπισαν με γλυκύτητα και συμπάθεια. Ήταν η μικρότερη στο προσωπικό τους και στην ουσία δε χρειαζόνταν καινούργια υπηρέτρια, όμως η μικρή τους είχε συγκινήσει με την προθυμία, την εξυπνάδα και τη σβελτάδα της. Ακούγοντας με πόση φυσικότητα είχε συμβιβαστεί με τον τρόπο ζωής της στο χωριό και το αβέβαιο μέλλον της, θέλησαν να της δώσουν μια ευκαιρία για κάτι καλύτερο. Τουλάχιστον σε συνθήκες διαβίωσης. Στην αρχή βοηθούσε τη μαγείρισσα στην κουζίνα και μετά άρχισε να βοηθάει την παραδουλεύτρα στο καθάρισμα. Ήταν πρόθυμη, ακούραστη κι έξυπνη.

Πολύ γρήγορα ξεπέρασε τις δύο άλλες βοηθούς που μοιράζονταν τα καθήκοντα της παραδουλεύτρας κι έμαθε να κινείται άνετα στο τεράστιο αρχοντικό, φροντίζοντας τα πάντα και χωρίς να περιμένει εντολές. Όταν ερχόταν η ώρα για το γενικό καθάρισμα, ήταν η μόνη που πρόθυμα αναλάμβανε να σκαρφαλώνει στη σκάλα και να καθαρίζει με υπομονή και σχολαστικότητα τους πανάκριβους πολυελαίους, να τρίβει ασημικά και να πλένει παντζούρια. Όπως και η μαγείρισσα και η μεγαλύτερή της παραδουλεύτρα, μοιραζόταν ένα σπιτάκι στο βάθος του κήπου μαζί τους. Οι άλλες δύο βοηθοί και ο κηπουρός έρχονταν το πρωί κι έφευγαν το απόγευμα.

Το σπιτάκι ήταν μικρό, ένα υπνοδωμάτιο, ένα καθιστικό, κουζίνα και μπάνιο. Πολύ παλιά ήταν οι αποθήκες του αρχοντικού, μα με την πρόοδο και την αλλαγή στον χώρο των επιχειρήσεων της οικογένειας, προτίμησαν να τις μετατρέψουν σε κατοικία που θα εξυπηρετούσε το προσωπικό τους. Με αυτό τον τρόπο και η ίδια η οικογένεια είχε τα βράδια την ιδιωτική της ζωή χωρίς παρεμβάσεις και οι

υπηρετρίες την ευκαιρία να νιώσουν πως ήταν ανεξάρτητες και σημαντικές. Στο πίσω μέρος του μικρού αυτού κτίσματος, σαν προέκταση της κουζίνας που έβλεπε σε έρημη περιοχή, υπήρχε μια μικρή υπερυψωμένη βεράντα, στην ουσία ήταν η οροφή του υπογείου που παλιά έπαιζε τον ρόλο της καρβουναποθήκης.

Στο εσωτερικό της, ψηλά στον τοίχο, υπήρχε ένα άνοιγμα σαν τούνελ, το οποίο ξετυλιγόταν υπόγεια και η άκρη του κατέληγε πίσω απ' τον ψηλό τοίχο στον ιδιωτικό στενό, αδιέξοδο δρόμο, που άλλοτε χρησίμευε για το καμιόνι που έφερνε το κάρβουνο. Από αυτό το άνοιγμα, σαν τρύπα στο έδαφος, το καμιόνι άδειαζε το κάρβουνο που κατέληγε στην αποθήκη. Ούτε παράθυρο υπήρχε ούτε πόρτα, μόνο μια μεταλλική μπάρα στη βάση που σηκώνοντάς την μπορούσαν οι υπηρέτες να φτυαρίσουν το κάρβουνο σε κουβάδες για ν' ανάψουν τα τζάκια. Και για να μην τρυπώνουν τα νερά της βροχής και μουλιάσουν το κάρβουνο ή μικρά τρωκτικά απ' το άνοιγμα έξω στον δρόμο, είχε εφαρμοστεί ένας μεταλλικός σωλήνας με καμπυλωτή άκρη και λεπτή σήτα να τον καλύπτει. Ο καρβουνιάρης απλά τον έστριβε για ν' απαγκιστρωθεί και ν' αφαιρεθεί και όταν έριχνε το κάρβουνο, τον ξανάβαζε στη θέση του.

Τα ξύλα αντικατέστησαν το κάρβουνο και η μικρή αποθήκη καθαρίστηκε σχολαστικά, αφού πρώτα γκρεμίστηκε ένα κομμάτι του τοίχου μαζί με τη σιδερένια μπάρα και αντικαταστήθηκε με μια βαριά μεταλλική πόρτα για ευκολία. Και όταν τα καλοριφέρ έκαναν την εμφάνισή τους, σφραγίστηκε κι έμεινε άχρηστη. Μόνο η οροφή πλέον χρησίμευε σαν βεράντα για τις εκάστοτε ενοίκους στο μικρό σπιτάκι, και αυτή υπερυψωμένη, με τέσσερα σκαλοπάτια

για πρόσβαση, αποθάρρυνε τις πιο ηλικιωμένες που προτιμούσαν να κάθονται στο μπροστινό μέρος με θέα τον απέραντο κήπο και τα φώτα του αρχοντικού στο βάθος.

Σ' αυτή τη μικρή βεράντα απολάμβανε η Ασπασία τις ελεύθερες ώρες της χωμένη σ' ένα βιβλίο. Η απεραντοσύνη που ξετυλιγόταν στο πίσω μέρος τη συνάρπαζε και η ερημιά τη γοήτευε. Λόφοι εναλλάσσονταν με εκτάσεις επίπεδες, δέντρα μαζεμένα ξεπετάγονταν κατά τόπους και την άνοιξη το πράσινο σκέπαζε τα πάντα. Το καλοκαίρι η γη ξεραινόταν και τα δέντρα σε συντροφικές τόνιζαν με το βαθύ πράσινο φύλλωμα την όχρα της ξεραϊλας. Της θύμιζε το χωριό της και μπορούσε να φανταστεί τον εαυτό της να τρέχει στα χωράφια, και ας μην είχαν καλλιέργειες.

Γευόταν τον αέρα, τόσο διαφορετικό απ' τον αέρα του κήπου και τη μυρωδιά της πόλης, που στη φαντασία της μπλεκόταν στην ατμόσφαιρα και ας ήταν τόσο μακριά. Γαλήνευε εδώ, μόνη τις περισσότερες φορές και ξεχνιόταν. Καμιά προτροπή απ' την καλοσυνάτη μαγείρισσα δεν την έπειθε να καθίσει μπροστά μαζί τους, να κουβεντιάσουν λίγο για τα δικά τους, ν' ακούσουν ραδιόφωνο και να κουτσομπολέψουν. Η Ασπασία προτιμούσε ν' αφουγκράζεται τους ήχους της φύσης και να οσμίζεται τις μυρωδιές της γης, παρέα μ' ένα βιβλίο, όποιο έπεφτε στα χέρια της. Η μαγείρισσα την κορόιδευε και τη μάλωνε ταυτόχρονα να πιάσει ένα εργόχειρο στα χέρια της αντί να σπαταλάει την ώρα διαβάζοντας ανούσιες ιστορίες.

«Σαν τη μάνα μου κάνεις, κυρα-Σοφία. Κι αυτή όλο για κέντημα μου μιλούσε τις Κυριακές που είχα λίγο ελεύθερο χρόνο. Τι να τους κάνω τους σεμέδες, μου λες;»

«Για την προίκα σου. Ποιος θα σ' τα κάνει;»

«Έχω μπροστά μου καιρό να σκεφτώ για τέτοια. Και άλλωστε, πού θα τον βρω τον γαμπρό, μου λες;»

Όταν η Ασπασία έγινε είκοσι δύο, ήταν πια επικεφαλής του προσωπικού στο αρχοντικό. Η παλιά οικονόμος που της είχε μάθει σχολαστικά τα καθήκοντά της είχε φύγει με σύνταξη, τα δυο κορίτσια που είχε βοηθούς είχαν παντρευτεί και ανέλαβαν το δικό τους σπιτικό και αυτή μοιραζόταν τώρα το σπιτάκι με τη μαγείρισσα, που σύντομα θα έφευγε για το χωριό της μια που πλησίαζε τα εβδομήντα και ήθελε να ξεκουραστεί κοντά στους λίγους συγγενείς που είχαν απομείνει εκεί. Και απ' το καινούργιο προσωπικό μόνο μια κοπέλα ήταν εσωτερική, αλλά αρνιόταν πεισματικά να μείνει στο σπιτάκι μαζί τους γιατί αγριεύοταν με την ερημιά. Προτιμούσε το δωμάτιο δίπλα στην κουζίνα, που η Μερόπη τελικά ανακαίνισε για να εξυπηρετηθεί η κοπέλα.

Ο κηπουρός έφυγε περίπου την ίδια εποχή που έφυγε και η οικονόμος και ένας καινούργιος ανέλαβε την τεράστια έκταση των κήπων, που η αγάπη του για τα φυτά, το μεράκι του για δημιουργία και η όρεξή του για δουλειά σύντομα του έδωσαν το ελεύθερο να προτείνει αλλαγές και συνδυασμούς στη μορφολογία του κήπου. Προστέθηκαν σιντριβάνια, τεχνητές λίμνες με μικρούς καταρράκτες, πέργκολες με αναρριχητικά και μια τεράστια ποικιλία λουλουδιών που εναλλασσόταν ανάλογα με τις εποχές. Η πανδαισία των χρωμάτων ήταν σαν χάδι στις αισθήσεις και η Ασπασία καθόταν πια μαζί με την ηλικιωμένη Σοφία, τη μαγείρισσα, όποτε είχαν λίγη ελεύθερη ώρα, μπροστά στην είσοδο και απολάμβαναν τις μυρωδιές και τα χρώματα. Είχε εγκαταλείψει την πίσω ταράτσα και μόνο σαν ήθελε να σκεφτεί κάτι και να συγκεντρωθεί κατέφευγε στη γνωστή της θέση.

Πού και πότε ο καινούργιος κηπουρός, ένας τριαντάρης άντρας, όχι ιδιαίτερα όμορφος, με τραχιά απ' τη δουλειά χέρια και ηλιοκαμένο πρόσωπο κι έντονο κούτσαμα στο δεξί του πόδι, καθόταν μαζί τους δειλά μετά από προτροπή της μαγείρισσας που τον είχε συμπαθήσει. Ο νέος άντρας δε μιλούσε πολύ για τον εαυτό του ούτε νοιαζόταν για κουτσομπολιό, μα το πρόσωπό του ζωντάνευε σαν εξηγούσε για φυτά, δέντρα και λουλούδια. Είχε καλή καρδιά, αγαπούσε τη φύση και τα ζώα, ήταν πρόθυμος να βοηθήσει σε ό,τι του ζητούσαν, καλός στα μαστορέματα και κλειστός στις κουβέντες. Τη γνώμη του την έλεγε όταν του τη ζητούσαν, εκτός όταν αφορούσε τον κήπο, που μόνος του πρότεινε ιδέες για τη βελτίωσή του. Με τον καιρό τα αφεντικά του του έδωσαν το ελεύθερο, αφού τα αποτελέσματα ήταν θεαματικά.

Η γριά μαγείρισσα ήταν η πρώτη που ξεχώρισε στο βλέμμα του κηπουρού το ενδιαφέρον του για την Ασπασία. Άρχισε να ψαρεύει την κοπέλα και σαν διαπίστωσε πως ήταν αδιάφορη, άρχισε να της μιλά και να της εκθειάζει τα προτερήματα του Ηλία και να βρίσκει δικαιολογίες ν' αποσύρεται όταν τον φώναζε για παρέα. Η Ασπασία έπεσε στην παγίδα και άρχισε να βλέπει τον Ηλία με διαφορετικό μάτι. Περίμενε πια τις επισκέψεις του όταν οι ώρες και των δύο βόλευαν, συνήθως όταν έπιανε ο ήλιος να δύει τις Κυριακές, που είχε αυτή και η μαγείρισσα ελεύθερα απογεύματα. Ο ίδιος απλά καθυστερούσε την ώρα της αναχώρησής του.

Μια τέτοια ήρεμη βραδιά η μαγείρισσα αποτόλμησε την ερώτηση που την έκαιγε πολύ καιρό.

«Το πόδι σου, παλικάρι μου, πώς το 'παθες αυτό; Με τόση δουλειά δε σε πονάει;»

Ο Ηλίας την κοίταξε και κατάλαβε πως μια κι έκανε την

αρχή θα τον παίδευε για απάντηση. Η περιέργεια δε θα την εγκατέλειπε μέχρι να ικανοποιηθεί. Χαμογέλασε αχνά στην αγαθή γυναίκα, που άλλωστε συμπαθούσε και αποφάσισε να την ικανοποιήσει. «Δεν πονάει καθόλου. Έπεσα απ' τον γάιδαρο σαν ήμουν πέντε χρόνων».

«Και τι γύρευες τόσο μικρός πάνω σε γάιδαρο; Μίλα, χριστιανέ μου, μη μου βγάζεις την ψυχή! Με το τσιγκέλι σου παίρνουμε μια κουβέντα».

«Ήμουν με τον πατέρα μου στο χωράφι. Μ' ανέβασε, πάνω που τέλειωνε και θα φεύγαμε, μα καθώς μάζευε τα κλαδευτήρια πέρασε μια αλεπού, τρόμαξε τον γάιδαρο και με πέταξε. Έσπασε το πόδι μου και με πήγαν στη μαμμή – δεν είχαμε γιατρούς τότε στα χωριά– να μου το φτιάξει».

«Δεν έκανε και πολύ καλή δουλειά!»

«Δεν ήξερε να βάλει τα κόκκαλα στη θέση τους. Αν ήταν βγάλσιμο, τα κατάφερνε, μα σπάσιμο δεν μπορούσε να φέρει τις άκρες μαζί. Και πονούσα. Έτσι έθρεψε στραβά».

«Σε πονάει;»

«Μπα. Άμα έχει υγρασία μόνο το θυμάμαι. Συνήθεια είναι».

«Οι κοπελιές;»

«Μια ματιά ρίχνουν σαν περπατώ και γυρίζουν το κεφάλι».

«Δεν έχουν μυαλό να δουν κάτω απ' την επιφάνεια».

«Δε θέλω να το συζητήσω άλλο, κυρα-Σοφία, άσ' το».

Η συμπάθεια της Ασπασίας για τον Ηλία μεγάλωσε από κείνη την κουβέντα και μετά και άρχισε να βλέπει πια τον άνθρωπο κάτω απ' το παρουσιαστικό. Η Σοφία το κατάλαβε. Για τον Ηλία δε χρειάστηκε ν' αναρωτηθεί, έβλεπε τις δειλές ματιές που έριχνε στη νεαρή κοπέλα όταν

δεν τον έβλεπε, το ελαφρύ τρέμουλο στο κάτω χέιλι και το πληγωμένο, μελαγχολικό βλέμμα. Του μίλησε στα ίσα και μετά μίλησε στο αφεντικό τους, τον κύριο Μενέλαο, μα απέναντί του μασούσε τα λόγια, δεν είχε τόσο θάρρος ώστε να του υποδείξει κάτι.

«Ξέρετε πως φεύγω σε πέντε μήνες, η Ασπασία είναι καλή κοπέλα και πολύ ικανή. Εμένα θα με αντικαταστήσετε εύκολα με όποια αναλάβει, μα τώρα πια δε μένουν μέσα. Θέλουν την αυτονομία τους και το ωράριό τους. Η Ασπασία θα μείνει μόνιμα, εκτός αν παντρευτεί και ο άντρας της θέλει το δικό τους σπιτικό. Η καλύτερη λύση είναι να μείνει μόνιμα στο σπιτάκι του κήπου αν παντρευτεί τον Ηλία. Την αγαπάει, αυτό το ξέρω, μα δεν έχει το θάρρος να το ομολογήσει. Αν της μιλούσατε εσείς, τον συμπαθεί, ίσως μπορούσατε να κάνετε δυο ανθρώπους ευτυχισμένους».

Μέσα απ' τα μπερδεμένα λόγια της ο Μενέλαος κατάλαβε επιτέλους τι του έλεγε. Η Ασπασία του ήταν ιδιαίτερα αγαπητή, την είχαν πάρει υπό την προστασία τους με τη Μερόπη και αποδείχτηκε πραγματικός θησαυρός. Εργατική, τίμια, εχέμυθη, τους ήταν πιστή με μια αφοσίωση που έφτανε τα όρια της λατρείας. Με το που έκλεισε τα δεκαοκτώ σταμάτησαν να βάζουν τον μισθό της στ' όνομα του πατέρα της και της άνοιξαν δικό της λογαριασμό. Τα έξοδα για τον ρουχισμό της τα είχαν αναλάβει οι ίδιοι, όταν πήγαιναν διακοπές την έπαιρναν μαζί τους και ήταν σίγουροι πως όταν αυτοί έλειπαν απ' το σπίτι, η Ασπασία το φρόντιζε σαν κέρβερος, ξέροντας πως οι εκάστοτε υπηρέτριες δεν άγγιζαν τίποτα χωρίς την άδειά της. Λογάριαζαν μάλιστα να φροντίσουν οι ίδιοι να της βρουν κατάλληλο γαμπρό και να την προικίσουν, μα πίστευαν πως είχαν

ακόμα χρόνο για κάτι τέτοιο μπροστά τους. Τους κρατούσε και η ιδέα ότι μπορεί να έφευγε μετά τον γάμο, φυσικό θα ήταν. Η πρόταση που του παρουσίασε τώρα η Σοφία ήταν κάτι πολύ ευχάριστο γι' αυτούς και πολύ βολικό.

Μίλησε με την Ασπασία προσπαθώντας να μη φέρει σε δύσκολη θέση τη νέα γυναίκα, μα το έντονο κόκκινο που έβαψε τα μάγουλά της στην αναφορά του στ' όνομα του Ηλία και το ενδιαφέρον του για την ίδια του έδωσαν την απάντηση που έψαχνε. Τους αρραβώνιασε επίσημα και μόλις η γριά μαγείρισσα έφυγε έκαναν ανακαίνιση στο σπιτάκι και πρόσθεσαν ηλεκτρικές συσκευές, που άλλοτε δεν ήταν απαραίτητες, όπως πλυντήριο, κουζίνα, ψυγείο και εξοπλισμό που θα χρειαζόταν ένα κανονικό σπίτι. Ξεφορτώθηκαν όλα τα παλιά έπιπλα, αγόρασαν κρεβατοκάμαρα για το μελλοντικό ζευγάρι κι ένα καινούργιο σαλονάκι μαζί με κουρτίνες και ασπρόρουχα.

Ο γάμος ήταν απλός, με λίγους καλεσμένους, τους γονείς της και τις τρεις μικρότερες αδελφές της. Τα αδέρφια της είχαν ξενιτευτεί, η μία απ' τις αδελφές της είχε παντρευτεί και ο γάμος της Ασπασίας ήταν περισσότερο μια οικογενειακή γιορτή παρά γεγονός. Δεν ήθελαν με τον Ηλία ούτε ν' ακούσουν για άδεια και ταξίδι, τους έφτανε που ένα όνειρο έγινε πραγματικότητα και μάλιστα προσφέρθηκε απλόχερα και ανέξοδα. Δυο μέρες μόνο απείχε απ' τα καθήκοντά της η Ασπασία, και αυτό μόνο για να βάλει σε μια τάξη το νέο της σπίτι. Ο Ηλίας ήταν απ' την επομένη στους αγαπημένους του κήπους και στα φυτά του. Η διαφορά ήταν ότι πια δεν έφευγε τα βράδια, καθόταν με τη γυναίκα του έξω και απολάμβανε την ομορφιά που δημιουργούσε και απλωνόταν μπροστά τους.

Ήταν όμορφα αυτά τα βράδια, ένιωθαν ευτυχημένοι και δεμένοι μεταξύ τους και πολύ τυχεροί με τη ζωή τους. Οι δεξιώσεις στο μεγάλο αρχοντικό είχαν αραιώσει τελευταία και η Ασπασία δεν έμενε τόσο συχνά μέχρι πολύ αργά, επιβλέποντας το υπόλοιπο προσωπικό αλλά και το έκτακτο που κατέφθανε για βοήθεια. Και οι πολιτικές εξελίξεις, με το στρατιωτικό καθεστώς, που ακολούθησαν αμέσως μετά άλλαξαν εντελώς την ψυχολογία των ανθρώπων. Η αβεβαιότητα, ο φόβος και η επιφυλακτικότητα στις κινήσεις και στα λόγια είχαν περιορίσει πολλές δραστηριότητες που άλλοτε θεωρούνταν μέρος της καθημερινότητας.

Ήταν μια περίοδος ανασφάλειας και φόβου, που επηρέασε τη ζωή ενός μεγάλου αριθμού ανθρώπων, μα η Ασπασία και ο Ηλίας ένιωθαν προστατευμένοι και ασφαλείς στο μικρό τους ησυχαστήριο, στη σκιά του μεγάλου αρχοντικού. Στην αρχή αυτής της ιστορικής για τον τόπο τους περιόδου οι επιχειρήσεις του Μενέλαου Νέβα δέχτηκαν πλήγμα, όπως και τόσες άλλες, μα μετά, όταν η δικτατορία στέριωσε, η ανάπτυξη στηρίχθηκε και προωθήθηκαν οι εξαγωγές. Η κοινωνική ζωή όμως είχε επηρεαστεί και περιοριστεί, οι μετακινήσεις και οι συγκεντρώσεις είχαν λιγοστέψει και ο καθένας μετρούσε τις κουβέντες και τα λόγια του ακόμα και σε φίλους ανάμεσα. Η καχυποψία και ο φόβος μην ξεφύγει κάποια κουβέντα που θα μπορούσε να παρερμηνευτεί και να καταλήξει σε λάθος αυτιά μάντρωσε τους Έλληνες στα σπίτια τους και τους έκανε ν' αποφεύγουν να εκτεθούν σε κοινωνικά δρώμενα, όπως είχαν συνηθίσει.

Ως φυσικό επακόλουθο αυτής της κατάστασης, η οικογένεια Νέβα έκανε περικοπές στο προσωπικό, αλλά στιγμή δε σκέφτηκαν να στερηθούν τις υπηρεσίες της Ασπασίας,

που είχε αναλάβει πια προσωπικά τα περισσότερα καθήκοντα στο σπίτι με τη βοήθεια μόνο μιας βοηθού, η οποία ερχόταν τρεις φορές τη βδομάδα για τις βαριές δουλειές και φυσικά μιας μαγείρισσας που ερχόταν μόνο για μερικές ώρες. Πολλά δωμάτια κλείστηκαν πια, αφού δεν είχαν ούτε φιλοξενούμενους. Τα τζάκια ξαναμπήκαν σε λειτουργία και τα καλοριφέρ άναβαν μόνο σε περιόδους που το κρύο ήταν ανυπόφορο. Ο Ηλίας είχε αναλάβει την τροφοδότηση για τα καυσόξυλα και η παλιά καρβουναποθήκη ξανατέθηκε σε λειτουργία σαν αποθήκη για ξύλα. Ταυτόχρονα βοηθούσε όσο μπορούσε την Ασπασία, μα ποτέ δεν παραμέλησε τον κήπο, τη μεγάλη του αγάπη.

Ο γάμος του Πέτρου Νέβα με την Αλίκη Χρυσανθοπούλου το '71 έγινε με όση επισημότητα επέτρεπε η εποχή. Και μέχρι τότε –τέσσερα χρόνια απ' τον γάμο τους– η Ασπασία και ο Ηλίας δεν είχαν αποκτήσει παιδί. Δεν το ήξεραν ακόμα, αλλά καθώς περνούσαν τα χρόνια κατάλαβαν πως οι ίδιοι δε θα είχαν την ευτυχία να γίνουν γονείς. Και λάτρεψαν παθολογικά το μικρό κοριτσάκι που γεννήθηκε έναν χρόνο μετά την ανατροπή του χουντικού καθεστώτος, που είχε περιορίσει σε αβάσταχτο σημείο τη ζωή στην πατρίδα τους.

Η γέννηση της Μαριλένας ήταν λες και σηματοδότησε τη ραγδαία ανάπτυξη των επιχειρήσεων της οικογένειας, αλλά και όλης της χώρας. Οι εισαγωγές αγαθών, οι εξαγωγές προϊόντων, η δίψα για ανάπτυξη, η ελευθερία κινήσεων, οι συμβάσεις με άλλες χώρες, η δυνατότητα συναλλαγών με την παγκόσμια αγορά και ο φρενήρης ρυθμός που η χώρα πάσκιζε ν' αποκτήσει για να συμβαδίσει με την πρόοδο επηρέασαν και τις επιχειρήσεις της οικογένειας, που εξαπλώ-

θηκαν και θεμελιώθηκαν σε καινούργιες δραστηριότητες. Ο Μενέλαος Νέβας και ο γιος του Πέτρος σε λίγα χρόνια εδραιώθηκαν αδράχνοντας ευκαιρίες που τα προηγούμενα χρόνια έμοιαζαν να είναι απρόσιτες. Οι δραστηριότητες των επιχειρήσεών τους αναπτύχθηκαν κι επεκτάθηκαν, είτε σε εισαγωγές, είτε σε κατασκευαστικά ή κτηματικά έργα.

Τα γραφεία επεκτάθηκαν, το προσωπικό αυξήθηκε, η φήμη τους ως φερέγγυοι και αξιόπιστοι εξαπλώθηκε και η περιουσία μεγάλωσε. Μετέτρεψαν την επιχείρηση σε ανώνυμη εταιρεία και ο Μενέλαος φάνηκε να ξαναζωντανεύει και να γίνεται πιο ευρηματικός και δραστήριος, παρά την ηλικία του, ενώ ο Πέτρος, πιο σίγουρος για τον εαυτό του, ρουφούσε τις συμβουλές του και πλούτιζε την πείρα που του πρόσφερε. Και όταν αποσύρθηκαν με τη γυναίκα του στη Ραφήνα, ο γιος του εξακολουθούσε να τον ενημερώνει και να τον συμβουλεύεται τροφοδοτώντας του τη δίψα για ζωή. Το κενό που του άφησε ο θάνατός του ήταν για τον Πέτρο οδυνηρό, τόσο ως πατέρα όσο και ως μέντορα.

Η Μαριλένα ήταν το μοναδικό παιδί που απέκτησαν με την Αλίκη, όσο και να προσπάθησαν για δεύτερο. Όμως η ζωή τους ήταν γεμάτη και η αγάπη τους κάλυπτε τη λαχτάρα για δεύτερο παιδί. Λάτρεψαν την κόρη τους και τη θεωρούσαν τον πολυτιμότερο θησαυρό τους.

Μέχρι εκείνο το καταραμένο πρωινό που η ζωή του Πέτρου έγινε συντρίμμια!

Δύο καλά κρυμμένες επιστολές
αποκαλύπτουν τα σχέδια του συζύγου της
για το μέλλον της. Πώς θα αντιδράσει η δυναμική
και όμορφη Μαριλένα Νέβα όταν θα δει τη ζωή της
να ανατρέπεται; Όταν θα συνειδητοποιήσει
πως ο μοναδικός άντρας που αγάπησε
και εμπιστεύτηκε την πρόδωσε;
Αλλόκοτος, πρωτότυπος και σκληρός ο τρόπος που
θα επιλέξει να πάρει την εκδίκησή της. Θα παίξει
με το μυαλό του, προσπαθώντας να τον μετατρέψει
σε ένα άβουλο ον. Θα τα καταφέρει άραγε,
και ποιο θα είναι το τίμημα;

*Η ευρηματικότητα του γυναικείου μυαλού
όταν η προδοσία προκαλεί την εκδίκηση!*

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.
ΤΑΤΟΪΟΥ 121, 144 52 ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΤΗΛ.: 210 28 04 800 • FAX: 210 28 19 550
www.psichogios.gr • e-mail: info@psichogios.gr

ISBN 978-618-01-0504-9

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 14495

Ε Σ Ε Ι Σ Κ Ι Ε Μ Ε Ι Σ Π Α Ν Τ Α Σ ' Ε Π Α Φ Η